

Gorlickie ciekawostki

Gorlickie ciekawostki

Pierwsza na świecie uliczna lampa naftowa

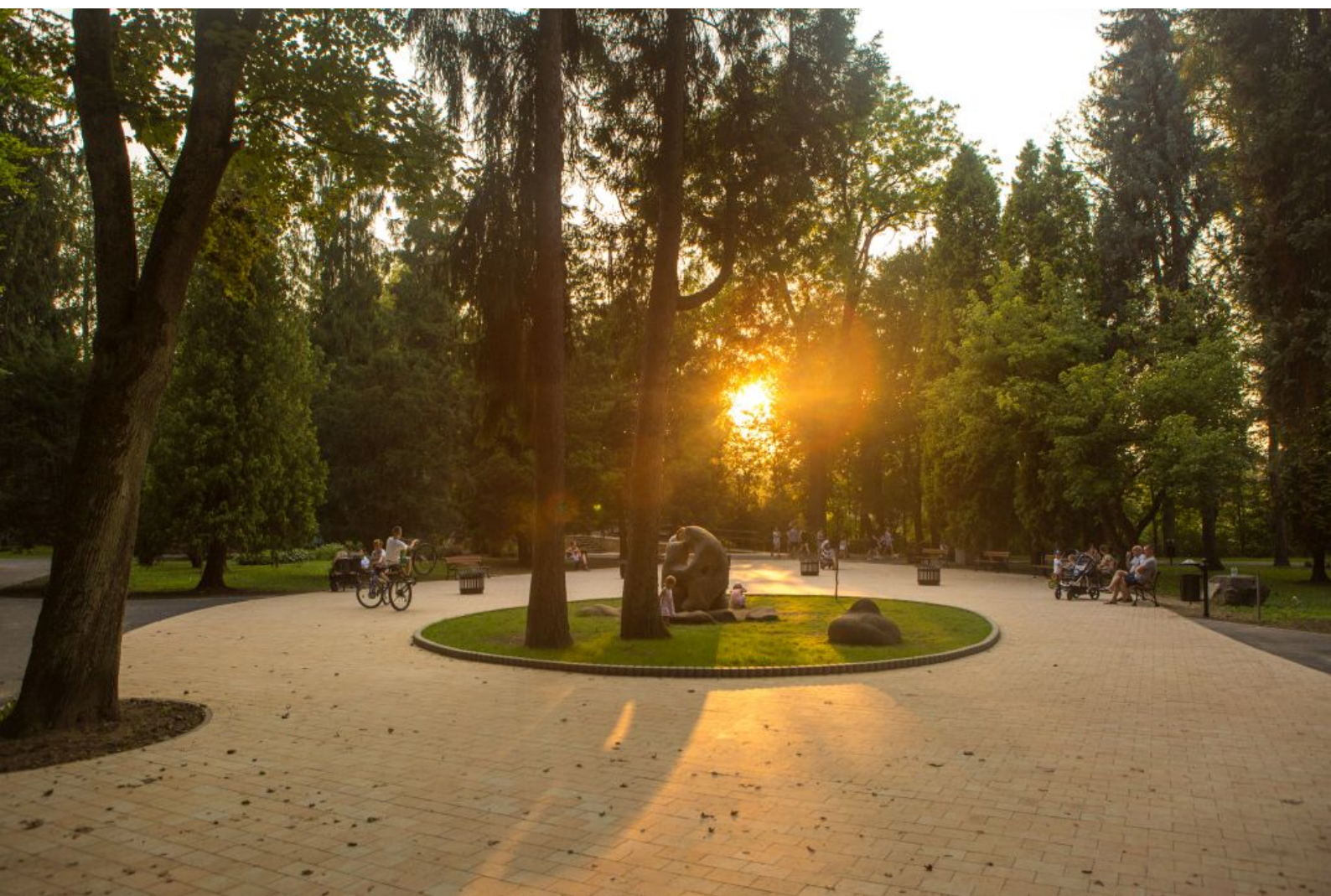
Ziemia Gorlicka to kolebka światowego przemysłu naftowego. Od niepamiętnych czasów dolina rzeki Ropy, nad którą położone są Gorlice znana była z obfitych źródeł ropy naftowej zwanej wcześniej olejem skalnym. O jej obecności tutaj świadczą nazwy topograficzne: rzeka Ropa oraz miejscowości: Ropa, Ropica, Ropki. Z Gorlicami związana jest postać Ignacego Łukasiewicza – wynalazcy i konstruktora lampy naftowej, który w latach 1853 – 1858 mieszkał i pracował w naszym mieście. Tutaj też za jego sprawą w 1854 roku u zbiegu obecnych ulic Węgierskiej oraz Kościuszki zapłonęła pierwsza na świecie uliczna lampa naftowa.

Największa bitwa I wojny światowej na froncie wschodnim

Gorlice były areną krwawych działań wojennych, przełomowych i jednych z najważniejszych w czasie I wojny światowej na ziemiach polskich. Tragiczne wydarzenia roku 1915 odcisnęły swoje piętno na losach Gorlic i ich mieszkańców. 2 maja 1915 r. rozpoczęła się wielka ofensywa wojsk państw centralnych przeciwko armii rosyjskiej. Bitwa pod Gorlicami, zwana „małym Verdun” uznana została za największą na froncie wschodnim – poległo w niej ponad 20 tys. żołnierzy. Przypominają o tym dramacie liczne, przepiękne w swej architekturze żołnierskie cmentarze, w tym nekropolia na Górze Cmentarnej, gdzie „na wiecznej warcie” spoczęło ponad 800 żołnierzy armii austro-węgierskiej, pruskiej i rosyjskiej.

Jeden z najstarszych i najpiękniejszych parków miejskich w Polsce

Jest to jeden z najstarszych i najpiękniejszych parków miejskich w Polsce, powstał bowiem w latach 1899 - 1900 z inicjatywy Wojciecha Biechońskiego - burmistrza Gorlic. Położony jest na powierzchni ponad 20 hektarów, a prowadzi do niego charakterystyczny most linowy przerzucony przez Ropę. W parku znajduje się plac zabaw dla dzieci, ścieżka zdrowia, kawiarnia. Do parku przylega gorlicki kompleks sportowo - rekreacyjny: stadion, baseny, lodowisko, korty tenisowe, hala sportowa, skatepark.

Pierwszy na świecie szymbark

W Siarach k. Gorlic w 1852 roku rozpoczyna pracę pierwszy na świecie szyb naftowy.

Najlepszy przykład renesansowego kasztelu polskiego

Kasztel w Szymbarku k. Gorlic to zabytek unikatowy na skalę krajową, najlepszy przykład renesansowego kasztelu polskiego. Podobne obiekty można spotkać tylko w Czechach, na Węgrzech i we Włoszech. W Polsce było ich tylko kilka i albo zostały zniszczone albo skandalicznie przebudowane. Kasztel w Szymbarku zbudowano w I poł. XVI w. z inicjatywy rodu Gładyszów herbu Gryf, którzy byli właścicielami tych ziem od XIV wieku. Obronny dwór zwany zamkiem stoi na wysokiej i stromej skarpie nad rzeką Ropą. Wacława Potocki – najwybitniejszy przedstawiciel polskiego baroku w wierszu „Zamek Szymbarski” tak pisze o kasztelu:

„Tam, kędy wprzod, nim przez nią wożą się na promie,
Spadszy Ropa z Bieszczad krzywe brzegi łomie,
Zamek stoi w tak ciasnym i w kącie tak skrytym,
Prędzej, niż znalezionym, może być dobytym,
Szymbark zowią,...”

Najstarszy zachowany szpital w Polsce

Szpital Św. Ducha w Bieczu został wybudowany na mocy przywileju wydanego przez królową Jadwigę w 1395 r. Jest to najcenniejszy zabytek budownictwa szpitalnego na terenie Polski południowo-wschodniej. Zachowany budynek szpitala pochodzi prawdopodobnie z około 1480 r. i jest jedynym obiektem fundacji królowej Jadwigi zachowanym do czasów współczesnych. Obecnie poddawany jest pracom remontowo - konserwatorskim. Usytuowany we wschodniej części miasta, na najdalej wysuniętym cyplu, otoczony od pd. wsch. resztkami murów obronnych, tworzy zwarty kompleks zabytkowych budowli. (źródło: www.biecz.pl)

5 obiektów w powiecie gorlickim na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO:

Kościół pw. św. św. Apostołów Filipa i Jakuba w Sękowej

Kościół pw. św. św. Filipa i Jakuba w Sękowej to jeden z najcenniejszych kościołów drewnianych Małopolski. Wzniesiono go w 1520 r. z ręcznie ciosanych bierwion modrzewiowych. W XVIII w. dostawiono wieżę i rozłożyście soboty. Obecne wyposażenie stanowi m.in. późnorennesansowy ołtarz główny z pocz. XVII w., zrekonstruowany w latach 1948–49 po dewastacji w 1915 r. W bogato polichromowanym ołtarzu widnieje obraz przedstawiający św. św. Mikołaja, Benedykta i Antoniego oraz rzeźba Zbawiciela Świata. Obiekt w 2003r. został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.

Kościół Świętego Michała Archaniola w Binarowej

Kościół w Binarowej to późnogotycki kościół parafialny, znajdujący się na małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej. W 2003 roku został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Kościół jest jednym z najcenniejszych zabytków Pogórza Ciężkowickiego. Obecnie istniejący kościół został wybudowany około 1500 roku. Jest to kościół jednonawowy, o konstrukcji zrębowej, posiada wyjątkowo cenne malowidła z XVI-XVII wieku, gotyckie rzeźby z XIV wieku. W kościele znajdują się także m.in. ołtarz główny z figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem, kamienna chrzcielnica z 1522 roku oraz gotycki dzwon z XV wieku.

Cerkiew pw. Opieki Bogurodzicy NMP w Owczarach

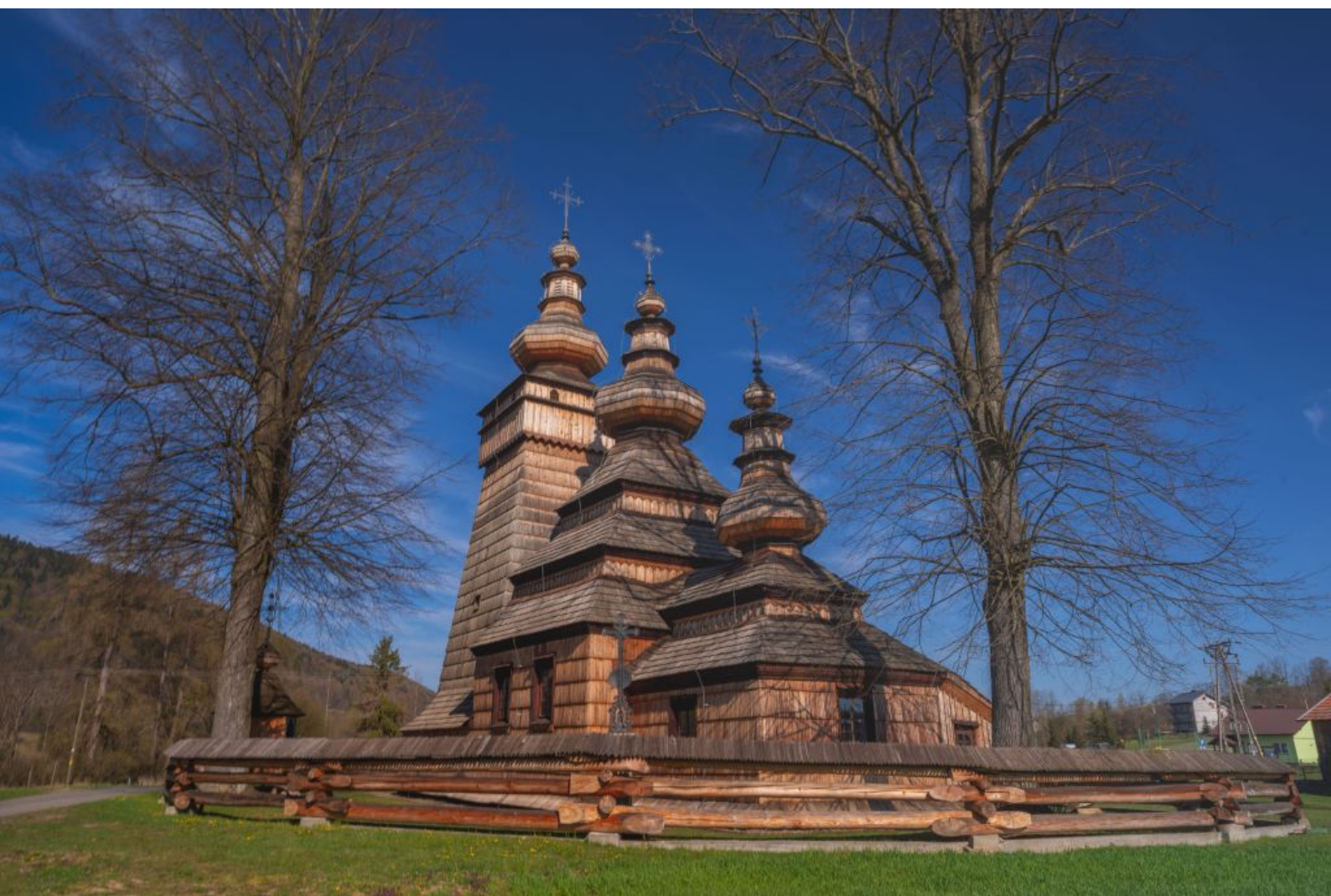
Cerkiew parafialną greckokatolicką Opieki Bogarodzicy w Owczarach zbudowano w 1653 r. Cerkiew wielokrotnie była odnawiana, a ostatni gruntowny remont miał miejsce w latach 80. XX w. Wnętrze pokrywa polichromia z 1938 r. Obiekt w 2013r. został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.

Cerkiew parafialna greckokatolicka św. Michała Archanioła w Brunarach Wyżnych

Cerkiew parafialna greckokatolicka św. Michała Archanioła w Brunarach Wyżnych (obecnie kościół parafialny rzymskokatolicki NMP Wniebowziętej) datowana jest na 1797 r. Budowla, mimo późniejszych przekształceń, zachowała najważniejsze cechy cerkwi zachodniołemkowskiej. Polichromię o rokokowo-klasycystycznych motywach architektonicznych oraz roślinnych wykonali Antoni i Józef Bogdańscy w 1898 r. Obiekt w 2013r. został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.

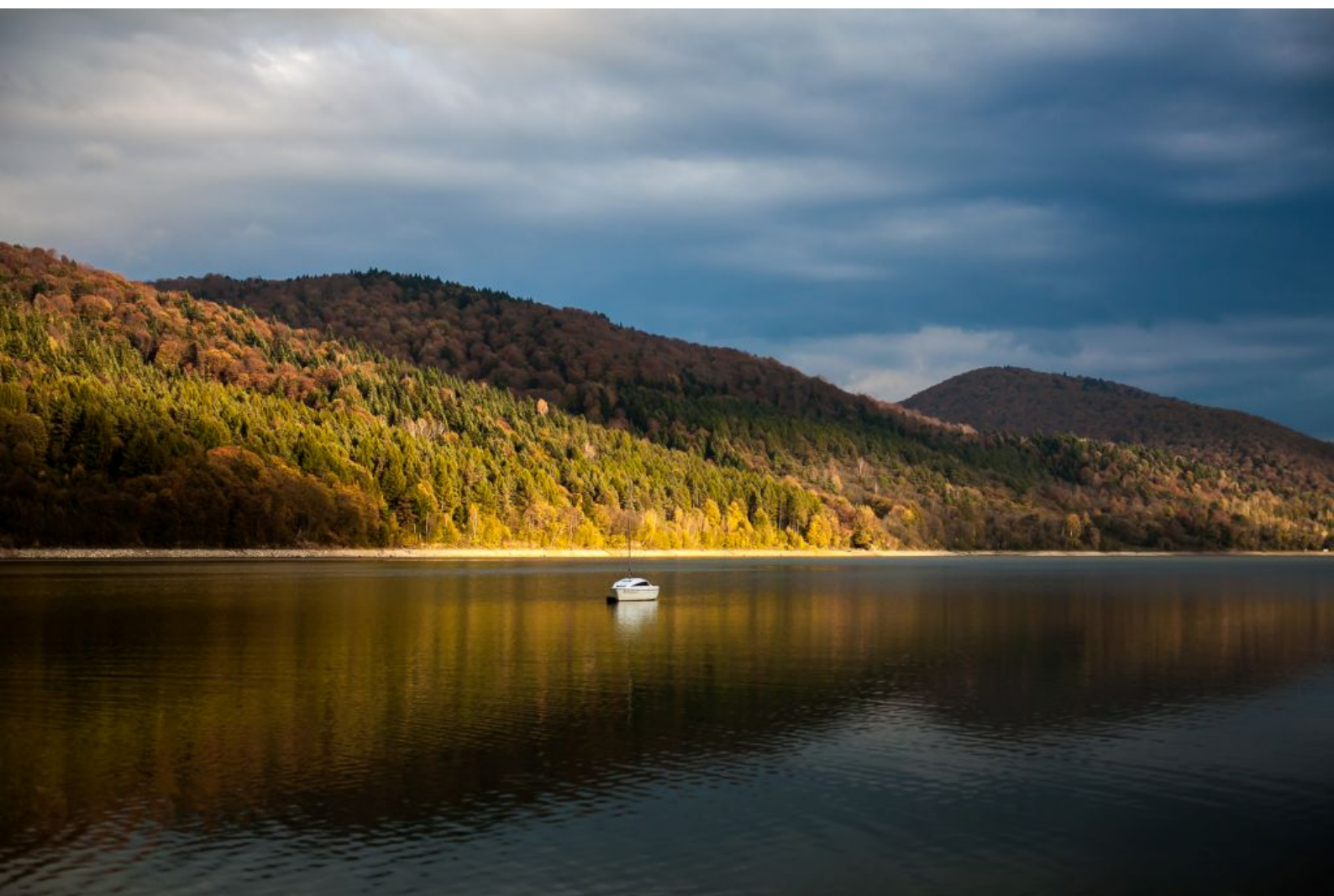
Cerkiew parafialna greckokatolicka św. Paraskewii w Kwiatoniu

Cerkiew parafialna greckokatolicka św. Paraskewii w Kwiatoniu (obecnie kościół pomocniczy rzymskokatolicki) powstała w 2. poł. XVII w. Świątynia jest wręcz klasycznym przykładem łemkowskiej architektury cerkiewnej, a ze względu na swoje proporcje uważana za jedną z najpiękniejszych cerkwi w Polsce. Wystrój wnętrza stanowi polichromia o motywach figuralnych i ornamentalnych z 1811 r. Zachowało się tu kompletne wyposażenie: ikonostas (ściana z ikonami) autorstwa M. Bogdańskiego z 1904 r., w prezbiterium ołtarz główny z XIX w., dwa ołtarze boczne z ikonami Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz Zdjęcia z Krzyża. Obiekt w 2013r. został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.

Źródło: www.drewniana.malopolska.pl

Klimkówka

Jezioro Klimkówka to zbiornik zaporowy utworzony na rzece Ropie w 1994 roku, położony w gminie Ropa. Jezioro Klimkówka to jeden z bardziej malowniczych, a przy tym mało znanych sztucznych zbiorników w Karpatach. Jezioro spełnia przede wszystkim funkcje retencyjne i energetyczne, ale także turystyczne, zwłaszcza w sezonie letnim. Budowę zapory rozpoczęła się w latach 70. XX wieku. Wody spiętrzonego zbiornika zalały całą zabudowę dawnej wsi Klimkówka oraz dawną drogę z Ropy do Uścia Gorlickiego. Część mieszkańców dawnej wsi osiedliła się na terenach nowo wyznaczonej wsi Klimkówka, natomiast inni w sąsiednich wioskach lub wyemigrowali z terenu powiatu gorlickiego. Natomiast nowa szosa została poprowadzona po lewym brzegu doliny, wysoko nad taflą wody. W centrum wsi Klimkówka znajdowała się murowana cerkiew p.w. Zaśnięcia Bogarodzicy z 1914 r. – budowla o niespotykanej na Łemkowszczyźnie architekturze, zwieńczona pięcioma smukłymi wieżyczkami. Wyburzono ją 27 maja 1983 r. w ramach niwelowania dna przyszłego zalewu. Niestety, nie wykonano uprzednio zaleconej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, inwentaryzacji cennej polichromii wewnątrz świątyni. Ikonostas przeniesiono do nowego kościoła pw. Najświętszego Serca Jezusowego, wzniesionego przy szosie na przełęczy, który swą bryłą nawiązuje do dawnej cerkwi.

Wapienne – jedno z najmniejszych uzdrowisk w Polsce

Wapienne to jedno z najmniejszych polskich uzdrowisk. Miejscowość położona na skraju Magurskiego Parku Narodowego, w odległości 14 km od Gorlic, znana była od wieków z siarkowodorowych wód mineralnych i złóż borowiny. Już od XVII wieku znane były właściwości lecznicze tych wód, a jak podają ustne relacje, w latach 1810-1812 w Wapiennem kurowali się żołnierze napoleońscy po klęsce moskiewskiej. W 1986 roku Wapienne uzyskało oficjalny status uzdrowiska.

Ziemia Gorlicka jako plan filmowy:

„Polski Liwiusz”

„Polski Liwiusz” to film dokumentalny o Marcinie Kromerze. Film przybliży postać wybitnego humanisty polskiego odrodzenia, prawnika, historyka, dyplomaty, znawcy i teoretyka muzyki, biskupa i jednego z przywódców kontrreformacji. Zdjęcia do filmu kręcone były m.in. na terenie Biecza, Krakowa oraz Lublina. W Bieczu zdjęcia wykonano w Domu Kromera, kolegiacie Bożego Ciała, a przede wszystkim w znajdującej się tam Kaplicy Kromera. Ciekawostką jest to, że na potrzeby filmu zatrzymano, a następnie uruchomiono w trybie przyspieszonym, zegar na wieży ratuszowej. Ekipa filmowa odwiedziła także Liceum im. Marcina Kromera w Gorlicach. Opowieść o bohaterze toczy się na tle historii państwa polsko – litewskiego i barwnych dziejów Europy.

„Ogniem i mieczem”

Ogniem i mieczem to film historyczny, który jest adaptacją jednej z części Trylogii Henryka Sienkiewicza. Akcja toczy się podczas powstania Chmielnickiego na Ukrainie. Autorprzeplata wątki dotyczące walk polsko – kozackich z historią miłości bohaterów – Jana Skrzetuskiego i Heleny Kurcewiczówny. Niektóre sceny filmu nakręcono na Ziemi Gorlickiej – nad jeziorem Klimkowskim. Jezioro zostało wykorzystane w filmie do kręcenia scen ukraińskiego Dniepru. Jedną z postaci – Skrzetuski – płynął Dnieprem na Sicz. Sceny do filmu były kręcone bezpośrednio po powstaniu zalewu Klimkowskiego, kiedy brzegi jeziora były jeszcze dziewicze i niezagospodarowane. W filmie pojawiły się również konie huculskie ze stadniny z Regietowa.

„Wino truskawkowe”

Film polsko – słowacki, który powstał na podstawie książki „Opowieści Galicyjskie” Andrzeja Stasiuka. Opowiada o

policjancie, który porzuca wielkomiejskie życie i przenosi się na galicyjską prowincję w Beskidzie Niskim, aby po rodzinnym dramacie odnaleźć wewnętrzny spokój. Sceny do filmu kręcone były między innymi w Jaśliskach koło Dukli, na Magurze Małastowskiej oraz w pobliskich miejscowościach.

„Dom zły”

Film Wojciecha Smarzowskiego, reżysera „Wesela”, „Drogówki” czy „Pod Mocnym Aniołem”. „Dom zły” dobitnie ukazuje nieciekawą i bolesną rzeczywistość lat 80. Film był kręcony na terenie Ziemi Gorlickiej. Zdjęcia do filmu realizowano w Hańczowej, Krzywej czy Bielance, gdzie znajduje się tytułowy „dom zły”.

„Dzwony śmierci”

Serial historyczny kręcony przez TVP, zagraniczne BBC oraz firmę Apple Film Production. Emisja pięcioodcinkowego serialu historycznego, promującego Gorlice zaplanowana jest na listopad 2014 roku. Serial kręcony jest ze względu na nadchodzącą, setną rocznicę bitwy pod Gorlicami z 1915 roku.

„Na dobre i na złe”

W 2010 roku, na terenie Ziemi Gorlickiej kręcone były sceny do serialu „Na dobre i na złe”. Zdjęcia związane były ze ślubem jednej z bohaterek serialu. W zimowej scenerii pokazany został m.in. Regietów, Magura Małastowska oraz zabytkowy kościół w Gładyszowie. W rolę statystów zostali wcieleni mieszkańcy powiatu gorlickiego.

„Gnoje”

W Banicy koło Krzywej kręcono sceny do filmu Gnoje Jerzego Zalewskiego według scenariusza opartego na powieści Andrzeja Stasiuka Białe kruk. Bohaterami filmu są czterej trzydziestolatkowie: Gąsior, Mały, Wasyl i Kostek. Ich spotkanie w kawiarni "Na Rozdrożu" kończy się suto zakrapianą libacją. Postanawiają jechać samochodem Gąsiora do Czeska przyjaciela z dzieciństwa. Podczas podróży stają się uczestnikami serii wydarzeń, będącej po części wynikiem absurdalnych zbiegów okoliczności. W konsekwencji wchodzi w kolizję z prawem.

Stadnina Koni Huculskich „Gładyszów” w Regietowie

W obrębie Beskidu Niskiego położone jest baśniowe miejsce – stadnina koni huculskich „Gładyszów” w Regietowie.

Jest to największa stadnina koni tej rasy na świecie. Łagodne wzniesienia, malowniczy krajobraz urozmaicony licznymi góorskimi źródłami oraz szczyty gór porośnięte bukowymi lasami to idealne miejsce, by spędzić aktywnie czas na grzbiecie konia huculskiego. Konie huculskie cechują się wyjątkową cierpliwością i łagodnością – mogą być wykorzystywane do hipoterapii, czyli rehabilitacji poprzez jazdę konną. Oprócz jazdy konnej w stadninie można oglądać pokazy hodowlane i zawody jeździeckie, które odbywają się podczas imprez plenerowych. Na terenie stadniny można uczyć się powożenia bryczką sportową, można brać udział w kuligach czy tradycyjnych przejażdżkach bryczkami. Ciekawostką jest fakt, że konie huculskie z tej stadniny wystąpiły w filmie „Ogniem i mieczem” czy serialu „Na dobre i na złe”.

Beskidzkie Morskie Oko – jedno z największych w polskich Karpatach fliszowych jezioro osuwiskowe. Zlokalizowane jest w Szymbarku, na zboczu Maślanej Góry. Położone na pograniczu Beskidu Niskiego i Pogórza Karpackiego. Jest to jezioro osuwiskowe, powstałe z niszy osuwiskowej największego osuwiska polskich Karpat – osuwiska Szklarki. Osuwisko powstało w 1784 roku, a następnie zostało powiększone w 1913 roku.

STASIUK Andrzej – polski prozaik, poeta, dramaturg, eseista, publicysta i wydawca – prowadzi Wydawnictwo Czarne, specjalizujące się w literaturze środkowoeuropejskiej. W 1986 roku wyjechał z Warszawy i zamieszkał w Wołowcu w Beskidzie Niskim. Autor m.in. „Opowieści Galicyjskich”, gdzie opisuje społeczność Beskidu Niskiego w okresie przemian po upadku systemu komunistycznego i likwidacji miejscowego PGR-u. Na podstawie Opowieści galicyjskich powstał w 2008 roku film fabularny „Wino truskawkowe” wyreżyserowany przez Dariusza Jabłońskiego.

Źródło:

www.debowyjar.pl
www.powiatgorlicki.pl
www.gmina.gorlice.pl
www.beskid-niski.pl